

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Eubice Filovej a Mgr. Petra Melichera v právnej veci navrhovateľa **M. L.**, proti odporkyni **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o **invalidný dôchodok**, o odvolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 29. júna 2009, č.k. 13Sd/68/2009-12, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 29. júna 2009, č.k. 13Sd/68/2009-12, **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd rozsudkom z 29. júna 2009, č.k. 13Sd/68/2009-12, zrušil rozhodnutie odporkyne číslo X. z 23. februára 2009 z dôvodu neprávneho právneho posúdenia veci. V rozsudku uviedol, že napadnutým rozhodnutím odporkyňa podľa § 112 ods.4 a § 263a ods.1 písm. c/ zákona č.461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č 461/2003 Z.z.“) zamietla žiadosť navrhovateľa o zvýšenie invalidného dôchodku z dôvodu, že navrhovateľ nie je invalidný podľa § 29 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č.100/1988 Zb.“), ale je naďalej čiastočne invalidný podľa § 37 ods.3 písm. c) zákona č.100/1988 Zb.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd vychádzal z toho, že navrhovateľ, ktorý je od roku 1980 poberateľom čiastočného invalidného dôchodku, požiadal dňa 7. januára 2009 o prehodnotenie invalidného dôchodku a uplatnil si tak nárok na invalidný dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z.z.. Súd mal zato, že odporkyňa nepostupovala v danej veci správne, ale po spísaní žiadosti mala postupovať podľa § 263a ods. 1 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. a rozhodnúť najprv o trvaní nároku navrhovateľa na výplatu čiastočného invalidného dôchodku od prvého preskúmania čiastočnej invalidity dňa 1. apríla 2004, lebo invalidita navrhovateľa bola uvedeného dňa prehodnotená podľa § 263 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 18. júla 2006, keď vzhľadom na 50 %-nú mieru poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa tento dôchodok, považovaný za invalidný dôchodok podľa zák.č. 461/2003 Z.z., vyplácal v nezmenenej výške. Následne na základe žiadosti zo 7.januára .2009 mala posúdiť mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť podľa § 71 zákona č.461/2003 Z.z. a rozhodnúť o nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok podľa § 70 zákona o sociálnom poistení ku dňu, ku ktorému navrhovateľ žiadal priznať vyšší invalidný dôchodok. Ďalším postupom podľa § 263a ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. mala odporkyňa porovnať výšku invalidného dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení s výškou čiastočného invalidného dôchodku priznaného podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 vrátane zvýšení a pri súbehu nárokov rozhodnúť o nároku na výplatu čiastočného invalidného dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb. alebo o nároku na výplatu invalidného dôchodku podľa zákona č.461/2003 Z.z.

Rozsudok krajského súdu napadla včas podaným odvolaním odporkyňa. Nesúhlasila s právnym názorom krajského súdu. Podľa jej názoru z § 263a ods.1 písm. c/ zák.č.461/2003 Z.z. jednoznačne vyplýva, že invalidita navrhovateľa má byť posudzovaná podľa zák.č. 100/1988 Zb. a nie podľa zákona č.461/2003 Z.z., čo bolo aj účelom nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 460/2006 Z.z. Nie je preto dôvodné žiadosť navrhovateľa zo 7.januára 2009 v súvislosti so zhoršením jeho zdravotného stavu považovať za žiadosť o priznanie invalidného dôchodku podľa zák. č. 461/2003 Z.z. Z ustanovenia § 263a ods.5 zák.č. 461/2003 Z.z. podľa názoru odporkyne vyplýva, že ak bol poistencovi preskúmaný nárok na čiastočný invalidný dôchodok podľa § 263 ods. 1 a 2 zák.č. 461/2003 Z.z. a čiastočný invalidný dôchodok sa mu vypláca v sume určenej podľa zák.č. 461/2003 Z.z., porovná sa suma invalidného dôchodku určená podľa zákona č. 461/2003 Z.z. so sumou invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného dôchodku určenou podľa zákona č. 100/1988 Zb. Iné porovnanie sumy invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného

dôchodku určenej podľa zákona č. 100/1988 Zb. so sumou invalidného dôchodku určenou podľa zákona č. 461/2003 Z.z. nie je možné podľa § 263a od. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 529/2006 Z.z. vykonať. Ustanovenie § 263a ods.5 zákona č. 461/2003 Z.z. je prechodným ustanovením; jeho účelom bola „ochrana nároku na invalidný dôchodok poistenca, ktorého invalidný dôchodok po preskúmaní trvania invalidity podľa nových kritérií invalidity, založenej na percentuálnom poklese schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, je vyšší ako invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok, priznaný podľa zákona o sociálnom zabezpečení, účinného do 31. decembra 2003“. Toto ustanovenie preto nemožno aplikovať na prípady, ak poistenec podá žiadosť o preskúmanie zdravotného stavu z dôvodu jeho zhoršenia. Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov neobsahuje ustanovenie, z ktorého by vyplývalo, že poberateľ invalidného dôchodku, uvedeného v § 263 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., má možnosť požiadať o priznanie invalidného dôchodku. Tento zákon neustanovuje také riešenie dôchodkových nárokov, aké uvádza krajský súd a Sociálna poisťovňa je povinná postupovať len v medziach zákona a striktne podľa zákona. Z uvedených dôvodov odporkyňa navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil a preskúmané rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Navrhovateľ sa k odvolaniu odporkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods.2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne nie je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o nároku na invalidný dôchodok, vydaného na základe žiadosti navrhovateľa zo 7.januára 2009 o zvýšenie invalidného dôchodku.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľ bol od 9.júla 1980 uznaný čiastočne invalidným a od 1.októbra 1980 mu bol priznaný čiastočný invalidný dôchodok, ktorý sa od 1.januára 2004 podľa § 263 ods.1 zák.č. 461/2003 Z.z. považuje za invalidný dôchodok podľa zák.č. 461/2003 Z.z. Trvanie invalidity na účely § 263 ods.2 zák.č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 18. júla 2006 bolo u navrhovateľa vykonané dňa 1. apríla 2004 so záverom o 50 %-nej miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, a v zmysle § 263 ods.6 zák.č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 18.júla 2006 mu bol čiastočný invalidný

dôchodok naďalej vyplácaný v sume, v akej patrilo do dňa preskúmania invalidity. Listom zo 7. januára 2009 (v ktorej omylom uviedol rok 2008), doručeným pobočke Sociálnej poisťovne Nitra navrhovateľ požiadal o prehodnotenie svojho čiastočného invalidného dôchodku a o priznanie invalidného dôchodku *z dôvodu 75 % zníženej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť*. Posudkový lekár sociálneho poistenia dňa 3. februára 2009 pri kontrolnej lekárskej prehliadke určil, že navrhovateľ nie je invalidný podľa § 29 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb., ale je naďalej čiastočne invalidný podľa § 37 ods. 3 písm. c) zákona č.100/1988 Zb.

Podľa ustanovenia § 263a ods.1 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 529/2006 Z.z. poistencovi, ktorému bolo preskúmané trvanie invalidity podľa § 263 ods. 2 účinného do 18. júla 2006, Sociálna poisťovňa preskúma trvanie invalidity alebo čiastočnej invalidity podľa zákona účinného do 31. decembra 2003, ak tento zákon neustanovuje inak, a rozhodne o trvaní nároku na výplatu invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného dôchodku v sume určenej podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 vrátane zvýšenia dôchodku prislúchajúceho podľa zákona účinného od 1. januára 2004, ak sa v takto určenej sume vypláca po preskúmaní trvania invalidity podľa § 263 ods. 2 účinného do 18. júla 2006 a trvá nárok na invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa zákona účinného do 31. decembra 2003.

Podľa § 263a ods.12 zák.č. 461/2003 Z.z. na účely tohto zákona a osobitných predpisov pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť poberateľa čiastočného invalidného dôchodku priznaného podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, je 50%.

Podľa § 263a ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 529/2006 Z.z. ak poistenec uvedený v odsekoch 1 a 2 má nárok na invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa zákona účinného do 31. decembra 2003 a súčasne má nárok na výplatu invalidného dôchodku podľa zákona účinného od 1. januára 2004, vypláca sa invalidný dôchodok, ktorý je vyšší alebo najvyšší. Pri rovnakej sume týchto dôchodkov vypláca sa dôchodok, ktorý si poistenec zvolil. Dňom úpravy výplaty invalidných dôchodkov pre súbeh nárokov na ich výplatu zaniká nárok na invalidný dôchodok, ktorý sa nevypláca.

Možno súhlasiť s tvrdením odporkyne, že účelom ustanovenia § 263a ods.5 zák.č. 461/2003 Z.z. je ochrana tých poistencov, ktorým nárok na (čiastočný) invalidný dôchodok

vznikol podľa predpisov účinných pred 1.januárom 2004. Nemožno však súhlasiť s názorom, že poberateľ invalidného dôchodku uvedeného v § 263 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nemá možnosť požiadať o priznanie invalidného dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení .

Podľa názoru odvolacieho súdu z ustanovenia § 263a ods.5 zák.č.461/2003 Z.z. ani z dôvodovej správy k návrhu zákona č. 529/2006 Z.z., ktorým bolo toto ustanovenie do zákona č. 461/2003 Z.z. doplnené, nevyplýva, že by poistencovi po preskúmaní trvania invalidity podľa § 263a ods. 1, 2 nemohol vzniknúť aj nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 zák.č.461/2003 Z.z. z dôvodu viac ako 50%-nej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Pokiaľ ide o spojenie „poistenec uvedený v odsekoch 1 a 2“ ide o poistenca, ktorému bol priznaný invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa predpisov účinných pred 1.januárom 2004 a ktorému bolo preskúmané trvanie invalidity podľa § 263 ods. 2 zák.č. 461/2003 Z. z., účinného do 18. júla 2006.

Ak teda poberateľovi čiastočného invalidného dôchodku, považovaného podľa § 263 ods.1 za invalidný dôchodok podľa zák.č. 461/2003 Z.z. kedykoľvek po 1.januári 2004, resp. po preskúmaní trvania invalidity podľa § 263a ods.1, 2 vznikne nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 zák.č.461/2003 Z.z. vzhľadom na viac ako 50%-nú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, a súčasne mu trvá nárok na čiastočný invalidný dôchodok, potom v zmysle § 263a ods.5 zák.č. 461/2003 Z.z. Sociálna poisťovňa rozhodne aj o nároku na výplatu jedného z týchto dvoch dôchodkov a o zániku nároku na dôchodok, ktorý sa nevypláca.

Ochrana poberateľov čiastočných invalidných dôchodkov, priznaných podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, zakotvená v § 263a ods.5 zák.č. 461/2003 Z.z. spočíva v tom, že v prípade žiadosti o priznanie invalidného dôchodku podľa zák.č. 461/2003 Z.z. (teda žiadosti o vyšší dôchodok z titulu zvýšenia miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nad 50 %), podanej po preskúmaní trvania invalidity podľa § 263a ods.1, 2 zák.č. 461/2003 Z.z. invalidita musí byť posúdená podľa § 71 zák.č.461/2003 Z.z., ale súčasne musí byť posúdené aj trvanie čiastočnej invalidity podľa predpisov účinných pred

1.januárom 2004 (v danom prípade podľa § 37 ods. 3 zák.č. 100/1988 Zb.) Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení pritom nevyplýva, že poberateľ čiastočného invalidného dôchodku, priznaného podľa predpisov účinných pred 1.januárom 2004, by nemohol požiadať o priznanie invalidného dôchodku podľa § 70 tohto zákona z dôvodu zvýšenia miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nad 50%.

Odvolací súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že odporkyňa vec nesprávne právne posúdila a rozhodla na základe nedostatočne zisteného skutočného stavu veci a preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 O.s.p. potvrdil.

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne vyzvať navrhovateľa na spísanie žiadosti o invalidný dôchodok na predpísanom tlačive (nárok bol uplatnený 7.januára 2009) v zmysle vyššie uvedeného, zistiť, odkedy navrhovateľ žiada o priznanie dôchodku z dôvodu vyššej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, doplniť dokazovanie o posúdenie miery poklesu schopnosti navrhovateľa podľa § 71 zák.č. 461/2003 Z.z., v rámci ktorého posudkový lekár znovu posúdi aj trvanie invalidity podľa § 37 ods. 3 zák.č. 100/1988 Zb. Až na tomto základe odporkyňa znovu rozhodne o trvaní nároku na výplatu čiastočného invalidného dôchodku a o nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 zák.č. 461/2003 Z.z. a v prípade, že taký nárok vznikne, rozhodne aj o súbahu dávok v súlade s § 263a ods.5 zák.č. 461/2003 Z.z.

Účastníkom konania odvolací súd nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania, keďže navrhovateľ ich priznanie nežiadal a odporkyňa nemá nárok na náhradu trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2010

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová